

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

23 juni 1997

ONTWERP VAN DECREET

**betreffende een afwijkingsprocedure
voor de ontwikkelingsdoelen en eindtermen**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden : de heer Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heren Erik Matthijs, Freddy Sarens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Roland Deswaene, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heer René Swinnen, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer André Van Nieuwkerke ;

de heren Pieter Huybrechts, Joris Van Hauthem ;

de heer Kris Van Dijck ;

de heer Ludo Sannen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, de heren Herman Candries, Paul Deprez, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Ward Beysen, Karel De Gucht, André Denys ;

de heren Patrick Hostekint, Michiel Vandenbussche, Robert Voorhamme ;

de heren Emiel Verrijken, Frans Wymeersch ;

de heer Chris Vandenbroeke ;

mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

Zie :

699 (1996-1997)

- Nr. 1 : Voorstel van decreet
- Nr. 2 : Amendementen

INHOUD

Blz.

I. Inleiding door de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken	4
II. Opmerkingen en vragen van de leden, met antwoord van de minster	
1. Vragen en bedenkingen van de leden	5
2. Antwoord van de minister, met repliek van de leden	7
a) ‘Rust’ in het onderwijsveld	7
b) Het arrest van het Arbitragehof	7
c) De ontvankelijkheidscontrole	8
d) De onafhankelijkheid van de commissie ad hoc	8
e) De evaluatie van de afwijkingsprocedure	8
f) De rol van het Vlaams Parlement	8
III. Artikelsgewijze bespreking	8
IV. Eindstemming	10
Tekst aangenomen door de Commissie	11

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie besprak voorliggend ontwerp van decreet tijdens haar vergadering van 17 juni 1997. De bespreking verliep gedeeltelijk in samenhang met het ontwerp van decreet tot bekrachtiging van de ontwikkelingsdoelen en eindtermen (Stuk 685 (1996-1997)-Nrs. 1-4). De verslagen van beide stukken dienen dan ook samen gelezen te worden.

I. Inleiding door de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken

Het Arbitragehof heeft in zijn arrest nr. 76/96 van 18 december 1996 geoordeeld dat het decreet van 22 februari 1995, het decreet dat de ontwikkelingsdoelen en eindtermen van het gewoon kleuter- en lager onderwijs bekrachtigt, een schending van artikel 24 van de Grondwet inhoudt. De minister heeft de twee fundamentele overwegingen van dat arrest via twee decretale initiatieven uitgevoerd.

Een nieuw ontwerp van bekrachtigingsdecreet op de ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor het basisonderwijs komt tegemoet aan de kritiek van het Hof dat de ontwikkelingsdoelen en eindtermen zo omvangrijk en gedetailleerd zijn dat in redelijkheid niet kan worden aangehouden dat het om minimale doelstellingen gaat (Stuk 685/1-4).

Met het voorliggend ontwerp gaat de minister in op overweging B.10, waar het Hof gesteld heeft dat de decreetgever de onderwijsvrijheid schendt door niet een procedure in te richten volgens dewelke beperkte afwijkingen kunnen worden toegestaan aan instellingen die, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden en zonder afbreuk te doen, noch aan de kwaliteit van het onderwijs, noch aan de vereiste inhoud ervan, een onderwijs verstrekken of wensen te verstrekken dat geïnspireerd is door bijzondere pedagogische opvattingen.

De minister heeft gepoogd een uitgebalanceerde afwijkmogelijkheid uit te tekenen, trouw aan de basisoptie dat de eindtermen die de overheid vastlegt, voor de overgrote meerderheid voor de scholen moeten gelden. Maar ook met respect voor de geciteerde overweging van het Hof.

De artikelen 2 en 3 uit het ontwerp zijn dan de cruciale artikelen en voeren de afwijkingsgelijkheid voor respectievelijk het basisonderwijs en het secundair onderwijs in. Volgens de eerste paragraaf

van beide artikelen kan een schoolbestuur, respectievelijk een inrichtende macht, oordelen dat de ontwikkelingsdoelen en eindtermen die van overheidsweg vastgelegd zijn, zowel voor de eigen onderwijskundige en pedagogische opvattingen onvoldoende ruimte laten als ermee onverzoenbaar zijn. Na deze kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie kan het schoolbestuur bij de Vlaamse regering een aanvraag tot afwijking indienen ; men omschrijft precies waarom de ontwikkelingsdoelen en eindtermen de realisatie van het eigen pedagogisch project onmogelijk maken en men geeft tegelijk de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen op.

De tweede paragraaf beschrijft vervolgens de toetsingscriteria en de procedure. De overheid dient er over te waken dat de kwaliteit van het onderwijs van een vergelijkbaar (hoog) peil is. In ons onderwijsstelsel hebben de scholen immers de bevoegdheid studiebewijzen en diploma's uit te reiken ; daar staat tegenover dat de overheid moet toezien op de gelijkwaardigheid van de studiebewijzen en diploma's en op de onderlinge gelijkwaardigheid van het onderwijs verstrekt in de onderwijsinstellingen. Deze paragraaf somt zes criteria op waarmee de gelijkwaardigheid wordt getoetst :

- 1° vanzelfsprekend wordt vereist dat de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen de fundamentele rechten en vrijheden respecteren ;
- 2° het voorstel van vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen moet inhouden omvatten voor de opgesomde leerinhouden voor het kleuteronderwijs, lager onderwijs en buitengewoon basisonderwijs. Voor het secundair onderwijs werd deze vereiste generiek geformuleerd, er wordt namelijk gevraagd dat het aanbod minstens inhouden omvat voor de overeenstemmende vakken, vakoverschrijdende gebieden en attitudes. Belangrijk is aan te stippen dat, in hun geheel bekeken, deze inhouden gelijkwaardig moeten zijn met de inhouden waarvoor de overheid ontwikkelingsdoelen en eindtermen vastgelegd heeft ;
- 3° niet alleen kennis, maar ook inzichten, vaardigheden en attitudes moeten in de ontwikkelingsdoelen en eindtermen opgenomen zijn ;
- 4° het vervangende voorstel is geformuleerd vanuit het leerlingenperspectief ;
- 5° de formulering is zodanig dat de overheid in staat is na te gaan of de leerlingen kennis,

inzichten en vaardigheden verworven hebben, en of de school de attitudes nastreeft ;

6° aangegeven wordt welke eindtermen leergebiedgebonden, leergebiedoverschrijdend of attitudeaardig zijn. Een vervangende eindterm hoeft dus niet noodzakelijk in dezelfde categorie te situeren zijn als diegenen die van overheidswege vastgelegd zijn.

Ten aanzien van de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen zal men niet puntsgewijze vergelijken, maar een beoordeling in globo volgen.

Paragraaf 2 bevat tot slot een aantal procedurele bepalingen. Zo wint de Vlaamse regering het advies in van de inspectie en van een commissie ad hoc om de ontvankelijkheid en gegrondheid van de aanvraag te beoordelen. Deze commissie ad hoc is een speciale constructie die een gedegen advisering van de regering mogelijk moet maken, maar er ook voor zorgt dat de aanvrager een belangrijke inbreng heeft ten aanzien van de beoordelaars van zijn project. Het is als het ware een kopie van een arbitrageprocedure, waarbij beide partijen een deskundige kiezen uit een lijst die VLIR en VLHORA voor vier jaar hebben opgesteld.

De timing zit in de laatste paragraaf. Tot 1 september van het voorafgaand schooljaar kan men een afwijkingsaanvraag indienen ; de Vlaamse regering heeft een beslissingstermijn van 4 maanden.

Ten slotte, en gevolg gevend aan een opmerking van de Raad van State over het legaliteitsprincipe, is een bekrachtiging door het Vlaams Parlement ingeschreven : binnen de 6 maand na de beslissing van de regering, legt de regering die voor aan het Parlement. Gebeurt deze bekrachtiging niet, dan verliest de regeringsbeslissing zijn rechtskracht.

Voor het secundair onderwijs, waar de ontwikkelingsdoelen en eindtermen vanaf 1 september aanstaande gelden, werd een overgangsbepaling in paragraaf 4 ingeschreven. Die komt er op neer dat de ontvankelijkheidsbeslissing (waarbij de aanvrager precies moet aangeven waarom de vastgelegde ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor de eigen opvattingen onverzoenbaar zijn en onvoldoende ruimte laten) en de beoordeling ten gronde (de beoordeling over het voorstel van vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen), in de tijd gescheiden worden. Wanneer er, nadat een aanvraag ontvankelijk werd bevonden, tijdig een voorstel van vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen werd ingediend, voldoet de inrichtende macht voor het schooljaar 1997-1998 aan de decre-

tale eis tot inachtneming van de ontwikkelingsdoelen en eindtermen.

De artikelen 4 en 5 zijn te situeren in de adviesbevoegdheid van de VLOR : tot dusver bepaalt de Vlaamse regering de ontwikkelingsdoelen en eindtermen op bindend advies van de VLOR, waarna bekrachtiging door het Parlement volgt. Het advies blijft bindend, op voorwaarde dat het advies 3/4 van de uitgebrachte stemmen – inclusief onthoudingen – heeft verkregen.

Artikel 6 geeft eveneens uitvoering aan het arrest van het Arbitragehof : door de schrapping van een zin uit artikel 6bis van de Schoolpactwet, moeten voortaan ook de specifieke eindtermen door het Parlement bekrachtigd worden.

Artikel 7 wil verzekeren dat scholen, wier voorstel van vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen gelijkwaardig werd verklaard, ook nog rechtsgeldige studiebewijzen en diploma's kunnen uitvaardigen.

Artikel 8 tenslotte wil vermijden dat de VLOR op eigen initiatief over een afwijkingsaanvraag zou adviseren, daar waar dit decreet twee andere instanties speciaal hiervoor aanduidt.

De minister deelt ten slotte nog mee dat hij de fundamentele opmerkingen van de Raad van State over het legaliteitsprincipe en de onderwijsvrijheid heeft gevolgd.

II. Opmerkingen en vragen van de leden met antwoord van de minister

1. Vragen en bedenkingen van de leden

Mevrouw *Sonja Van Lindt* wijst op de samenhang tussen voorliggend ontwerp van decreet en het ontwerp van decreet op de herziene eindtermen (Stuk 685/1), en zij verwijst dan ook naar haar uiteenzetting bij dat decreet (Stuk 685/4). Zij voegt er nog volgende specifieke bedenkingen aan toe.

Ze herhaalt in de eerste plaats dat haar fractie reeds bij de bespreking van de eerste versie van de eindtermen voor het basisonderwijs gepleit heeft voor afwijkingsmogelijkheden voor scholen met een speciaal pedagogisch project. De Vlaamse regering heeft toen geen rekening gehouden met de opmerkingen van de VLD en de andere oppositiepartijen, maar nu stelt het Arbitragehof de Vlaamse regering in het ongelijk. Ondertussen is er op het veld veel onrust gecreëerd, wat vermeden

had kunnen worden. De spreker vraagt dan ook dat de Vlaamse regering de opmerkingen en bedenkingen van de oppositie in de toekomst ernstig zou nemen. Meer in het algemeen vraagt zij dat het onderwijsveld de nodige rust gegund zou worden, zoals beloofd in de regeerverklaring.

Mevrouw Sonja Van Lindt merkt vervolgens op dat in voorliggend ontwerp van decreet de commissie die de vraag tot afwijking moet beoordelen, een grote verantwoordelijkheid draagt. Vooral de 'globale beoordeling' van de gelijkwaardigheid van de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen is een delicate aangelegenheid. Voor de VLD-fractie moet de kwaliteit van het verstrekte onderwijs het ultieme toetsingscriterium zijn. Ook de toetsing naar de verticale doorstroming blijft voor haar fractie zeer belangrijk. De spreker vestigt er de aandacht op dat indien een aanvraag onontvankelijk wordt beoordeeld, de betrokkenen zich opnieuw tot het Arbitragehof kunnen wenden.

Wat de samenstelling van de commissie betreft die over de afwijking moet beslissen, hecht de VLD-fractie het grootste belang aan de onafhankelijkheid van de leden van die commissie. Haar fractie vraagt zich af waarom niet in het decreet werd opgenomen dat de leden van die commissie niet tot het schoolbestuur mogen behoren van de school die de aanvraag tot afwijking indient. Nu staat dit enkel in de memorie van toelichting (p. 3).

Ten slotte vraagt mevrouw Sonja Van Lindt dat in het decreet een evaluatiedatum voor de afwijkingsprocedure ingeschreven zou worden. Die evaluatie moet bij voorkeur op hetzelfde moment plaatshebben als de evaluatie van het herziene decreet op de eindtermen, omdat ze tot een bijsturing van de ontwikkelingsdoelen en eindtermen kan leiden.

Ook de heer *Ludo Sannen* verwijst naar zijn tussenkomst bij het decreet op de herziening van de ontwikkelingsdoelen en eindtermen. Ook hij herhaalt dat de oppositie reeds bij de bespreking van het oorspronkelijke decreet op de ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor een mogelijkheid tot afwijking heeft gepleit. Uiteindelijk stelt het Arbitragehof de oppositie in het gelijk. Dat bewijst volgens de spreker dat de Onderwijscommissie wel degelijk een zinvolle inbreng in het onderwijsdebat kan hebben en hij hoopt dat ook de Vlaamse regering dat nu beseft.

Ook deze spreker wijst op de grote verantwoordelijkheid van de commissie die de aanvraag tot afwijking draagt. Bij elke aanvraag zal zij enerzijds moeten evalueren of de ontwikkelingsdoelen en

eindtermen inderdaad onverenigbaar zijn met het pedagogisch project van de school, en dus de onderwijsvrijheid aantasten, en anderzijds of het alternatieve voorstel genoeg waarborgen biedt voor de kwaliteit van het geleverde onderwijs. Dat is een moeilijke evenwichtsoefening. De spreker is het ermee eens dat die moeilijke evenwichtsoefening binnen enkele jaren geëvalueerd moet worden, maar het vastleggen van een datum daarvoor, en dit naar analogie met het herziene decreet op de eindtermen, is voor hem niet noodzakelijk.

De heer Ludo Sannen vraagt zich ten slotte af waarom het besluit dat aan een school een afwijking toestaat, door het Vlaams Parlement bekrachtigd moet worden. Volgens de spreker bestaat de taak van het Vlaams Parlement er in de eerste plaats in erop toe te zien dat de aanvragen tot afwijking ernstig behandeld worden. Dat is volgens hem veel zinvoller dan een bekrachtiging achteraf, op een moment dat het debat reeds afgesloten is. De spreker heeft de indruk dat ook de minister zich vragen stelt bij dit onderdeel van het decreet. Waarom is deze bepaling dan in het decreet opgenomen? Enkel en alleen om de rechtszekerheid te waarborgen?

Mevrouw *Mia De Schamphelaere* heeft enkele punctuele vragen en opmerkingen voor de minister. In de eerste plaats merkt zij op dat de CVP-fractie altijd gesteld heeft dat een decretaal vastgestelde afwijkingsprocedure op het decreet op de ontwikkelingsdoelen en eindtermen niet op maat van de aanvragers van de vernietiging van het decreet op de eindtermen geschreven mag worden. Dat wordt ook beaamd door de Raad van State in zijn advies. In dit verband heeft de Raad van State opgemerkt dat het begrip 'onderwijs dat gesteund is op bijzondere pedagogische en onderwijskundige opvattingen' dat in het voorontwerp van decreet wordt gebruikt, eerder ongelukkig gekozen is, omdat het de indruk zou kunnen wekken dat de afwijkingsregeling op maat geschreven is van de zogenaamde methodescholen. In het ontwerp van decreet is de geciteerde term niet meer terug te vinden, en is er sprake van 'eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen'. Heeft de minister hiermee tegemoet willen komen aan de opmerking van de Raad van State?

Vervolgens merkt mevrouw Mia De Schamphelaere op dat de school die een aanvraag tot afwijking indient, moet aantonen dat de ontwikkelingsdoelen en eindtermen zowel onvoldoende ruimte laten voor de eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen, als ermee onverenigbaar zijn. De spreker vraagt zich af waarom aan de twee voor-

waarden tegelijk voldaan moet worden. Men kan zich immers voorstellen dat bepaalde eindtermen onverzoenbaar zijn met het eigen pedagogisch project, maar dat ze niet per se onvoldoende ruimte laten voor de invulling van het eigen pedagogisch project. Dergelijke school zou dan niet in aanmerking komen voor de afwijkingsprocedure ?

De spreker vraagt ook wat er gebeurt indien de Vlaamse regering de school die een afwijking aanvraagt, niet binnen de decretaal vastgestelde periode antwoordt. Geldt dan de administratieve regel dat de aanvraag aanvaard is ?

Ten slotte stelt mevrouw Mia De Schampheleere dat de bekrachtiging door het Vlaams Parlement van het besluit van de Vlaamse regering dat een afwijking toestaat of afwijst, voor haar wel degelijk zinvol is, en dit om twee redenen. In de eerste plaats is er het gegeven dat de Vlaamse regering inzake de ontvankelijkheidsverklaring van de aanvraag tot afwijking een zeer verregaande discretionaire bevoegdheid heeft, opmerking die ook door de Raad van State werd gemaakt. Tegen de beslissing van de Vlaamse regering is zelfs geen beroep mogelijk. De bekrachtigingsprocedure – en dus ook de mogelijkheid tot niet-bekrachtiging – door het Vlaams Parlement is de enige vorm van democratische controle. Bovendien is het logisch dat de toekenning van een afwijking op de eindtermen volgens dezelfde procedure verloopt als de totstandkoming van de eindtermen zelf, namelijk via een bekrachtiging door het Vlaams Parlement.

Voor de heer *Kris Van Dijck* wordt met het voorliggend ontwerp van decreet een verdienstelijke poging gedaan om de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van onderwijs enerzijds, en het recht van de overheid om kwaliteitsvol onderwijs te vragen anderzijds, met elkaar te verzoenen. Toch heeft hij één belangrijke vraag, namelijk welke objectieve criteria de Vlaamse regering zal gebruiken om over de ontvankelijkheid van de aanvraag te oordelen. De omschrijving van artikel 2 is voor hem niet duidelijk genoeg.

De heer *René Swinnen* verwijst naar zijn tussenkomst bij het decreet op de herziene eindtermen. Hij wenst hier enkel nog te beklemtonen dat de afwijkingsprocedure in de filosofie van het arrest van het Arbitragehof de uitzondering moet blijven. De decretaal bekrachtigde ontwikkelingsdoelen en eindtermen zijn de algemeen geldende regel, die in principe door alle scholen moeten nageleefd worden. De afwijkingsprocedure mag niet gebruikt worden om aan de kwaliteitscontrole te ontsnappen.

pen. De heer *Ludo Sannen* verklaart dat hij deze interpretatie volmondig beaamt.

De heer *Joris Van Hauthem* vraagt zich af wat nog het nut is van een systeem van ontwikkelingsdoelen en eindtermen, nu iedereen een aanvraag tot afwijking kan indienen.

2. Antwoord van de minister, met repliek van de leden

a) 'Rust' in het onderwijsveld

De *minister* verklaart dat het streven naar rust in het onderwijsveld voor hem niet betekent dat er geen hervormingen doorgevoerd mogen worden. Net zoals de rest van de maatschappij moet het onderwijs inspelen op nieuwe evoluties.

b) Het arrest van het Arbitragehof

Ingaande op de bemerkingen van mevrouw *Sonja Van Lindt* en de heer *Ludo Sannen* als zou de Vlaamse regering de uitspraak van het Arbitragehof hebben kunnen vermijden indien zij rekening had gehouden met de opmerkingen van de oppositie, stelt de *minister* dat een uitspraak van het Arbitragehof niet noodzakelijk als een negatief iets geïnterpreteerd moet worden. Het Arbitragehof heeft de bevoegdheid om de onderwijsdecreten aan de Grondwet te toetsen, en naargelang meer personen zich van die bevoegdheid bewust worden, zal het Arbitragehof ook meer gefrequenceerd worden. Het onderwijsveld zal er rekening mee moeten houden dat het Arbitragehof in de toekomst meer en meer mee de bakens van het onderwijsbeleid zal uitzetten.

De minister vestigt ook de aandacht op het positieve aspect van het arrest, namelijk dat het Hof bevestigd heeft dat de overheid het recht heeft om een kwaliteitscontrole van het onderwijs door te voeren, en dat zij het recht heeft om ontwikkelingsdoelen en eindtermen op te leggen. Het arrest stelt diegenen die daar tot dusver nog aan twijfelden dus in het ongelijk. De minister beaamt ook de interpretatie van de heer *René Swinnen*, namelijk dat de toepassing van het decreet op de ontwikkelingsdoelen en eindtermen de regel is, en de afwijkingsprocedure de uitzondering. Scholen die een afwijking op de ontwikkelingsdoelen en eindtermen wensen, moeten een gelijkwaardig alternatief voorleggen.

c) *De ontvankelijkheidscontrole*

Ingaande op de bemerkingen van mevrouw *Mia De Schamphelaere* inzake de verregaande discretionaire bevoegdheid van de Vlaamse regering inzake het ontvankelijk verklaren van een aanvraag, verduidelijkt de minister dat de ontvankelijkheid door de onderwijsinspectie en de commissie ad hoc beoordeeld wordt, en dit in samenhang met de gegrondheid van de aanvraag. De verregaande bevoegdheid van de Vlaamse regering moet met andere woorden gerelativeerd worden.

Indien de aanvrager binnen de decretaal vastgelegde termijn geen antwoord krijgt, is de aanvraag tot afwijking positief beantwoord.

De vervanging van het begrip 'bijzonder pedagogisch project' door 'eigen pedagogisch project', werd inderdaad doorgevoerd om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Raad van State. De minister herhaalt echter wat hij tijdens de algemene inleiding heeft verklaard, namelijk dat de artikelen 2 en 3 geenszins de bedoeling hebben om aan een meerderheid van scholen een uitzondering toe te staan, waardoor de decretaal vastgelegde ontwikkelingsdoelen en eindtermen de uitzondering zouden worden.

Naar de heer *Joris Van Hauthem* toe verduidelijkt de minister dat iedere school weliswaar een aanvraag tot afwijking kan indienen, maar dat niet iedere school in de toestand verkeert om een positief antwoord te krijgen. De eindtermen moeten onvoldoende ruimte laten voor de invulling van het eigen pedagogisch project, en ze moeten er onverzoenbaar mee zijn. Ingaande op de opmerking van mevrouw *Mia De Schamphelaere*, stelt de minister dat deze voorwaarden niet noodzakelijk samen vervuld moeten worden. Indien één van beide voorwaarden vervuld is, kan de aanvraag ontvankelijk verklaard worden.

d) *De onafhankelijkheid van de commissie ad hoc*

Ingaande op de vraag van mevrouw *Sonja Van Lindt* over de onafhankelijkheid van de commissie ad hoc, verklaart de minister dat hij er op zich geen bezwaar tegen heeft dat in het decreet ingeschreven zou worden dat leden van het schoolbestuur/de inrichtende macht dat/die een afwijking aanvraagt, geen lid kunnen zijn van de commissie die over de ontvankelijkheid van de aanvraag en het alternatieve voorstel moet oordelen. De minister wijst echter op een mogelijk gevaar van deze formule, namelijk dat de rechtbank geen andere vormen van niet-onafhankelijkheid meer kan sanctioneren omdat onafhankelijkheid in het decreet expliciet

wordt gedefinieerd. Daarom geeft de minister de voorkeur aan de voorliggende formule, namelijk het principe van de onafhankelijkheid inschrijven in de tekst, en in de memorie van toelichting verduidelijken wat hier alleszins onder verstaan moet worden, zonder andere vormen van niet-onafhankelijkheid uit te sluiten. Mevrouw *Sonja Van Lindt* verklaart dat zij zich kan terugvinden in dit juridisch-technisch argument, en dat zij haar voorstel intrekt.

e) *De evaluatie van de afwijkingsprocedure*

Ingaande op de vraag van mevrouw *Sonja Van Lindt* om in dit decreet dezelfde evaluatiedatum in te schrijven als in het herziene decreet op de op de eindtermen, verklaart de minister dat hij zich niet zal verzetten tegen een dergelijk amendement.

Volgens de heer *Ludo Sannen* moeten de twee decreten niet noodzakelijk op hetzelfde moment geëvalueerd worden. Indien immers zou blijken dat er onverwacht veel aanvragen tot afwijking ingediend worden, waarvan er bovendien een groot aantal goedgekeurd worden, moet het decreet op de afwijkingsprocedure misschien al sneller aangepast worden. De minister repliceert dat dergelijke aanpassing altijd mogelijk is.

f) *De rol van het Vlaams Parlement*

De minister verklaart dat hij de mening deelt van de heer *Ludo Sannen*, namelijk dat de bekrachtiging door het Vlaams Parlement van het besluit van de Vlaamse regering dat de afwijking al dan niet toestaat, weinig zinvol is. De minister heeft echter tegemoet willen komen aan de opmerkingen van de Raad van State terzake om aan diegenen die een afwijking hebben bekomen, de rechtszekerheid te garanderen. Hij is het ook niet eens met de stelling van mevrouw *Mia De Schamphelaere*, namelijk dat de bekrachtiging door het Vlaams Parlement de enige vorm van democratische controle zou zijn.

De heer *Ludo Sannen* herhaalt dat de controle op de ontvankelijkheid volgens hem veel essentieler is.

III. Artikelsgewijze bespreking

Artikel 1

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt met 12 stemmen bij 3 onthoudingen aangenomen.

Artikel 2

Ingaande op de discussie tijdens de algemene bespreking, wordt door mevrouw Mia De Schamphelaere een amendement ingediend dat ertoe strekt te specificeren dat de aanvraag tot afwijking ontvankelijk verklaard kan worden indien een school van mening is dat de eindtermen onvoldoende ruimte laten voor de realisatie van het eigen project en/of er mee onverzoenbaar zijn (Stuk 699/2). De minister verklaart dat hij dit amendement zal steunen.

De heer Joris Van Hauthem merkt op dat in het voorontwerp van decreet wordt gesproken van 'een schoolbestuur', dat in één of meer van zijn scholen een onderwijs verstrekt ...', terwijl deze zin in het ontwerp van decreet wordt verengd tot 'een schoolbestuur'. Dat betekent dat de aanvraag conform het ontwerp per definitie voor alle scholen van eenzelfde schoolbestuur geldt, terwijl het voorontwerp het mogelijk maakte dat de aanvraag slechts voor één school van een bepaald schoolbestuur geldt. Waarom werd de tekst op dit punt gewijzigd? De minister antwoordt dat de huidige omschrijving niet uitsluit dat de aanvraag slechts voor één school van een schoolbestuur – en naar het secundair onderwijs toe, voor één school van een inrichtende macht (artikel 3) – geldt. Zo kan een stad als inrichtende macht van meerdere scholen een afwijking voor één school aanvragen, bijvoorbeeld voor een methodeschool.

De heer Gilbert Vanleenhove merkt op dat in punt 2°b gesproken wordt van 'sociale ontwikkeling', terwijl de eindtermen alleen nog spreken van 'sociale vaardigheden'. De minister antwoordt dat 'sociale ontwikkeling' de term is die door de Steinerscholen gebruikt werd in de procedure bij het Arbitragehof, en dat die term daarom ook in artikel 2 werd ingeschreven. Sociale ontwikkeling is ruimer dan sociale vaardigheden.

Het amendement-De Schamphelaere wordt met 10 stemmen tegen 5 aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 2 wordt met 10 stemmen bij 5 onthoudingen aangenomen.

Artikel 3

Ook op dit artikel wordt er door mevrouw Mia De Schamphelaere een amendement ingediend dat ertoe strekt te specificeren dat de aanvraag tot afwijking ontvankelijk verklaard kan worden indien een school van mening is dat de eindtermen onvoldoende ruimte laten voor de realisatie van het eigen project en/of ermee onverzoenbaar zijn (Stuk 699/2). De minister steunt ook dit amendement.

De heer Gilbert Vanleenhove merkt op dat men in artikel 3 van 'inrichtende macht' spreekt, terwijl artikel 2 de term 'schoolbestuur' gebruikt. De minister antwoordt dat de geijkte term voor het secundair onderwijs nog steeds 'inrichtende macht' is.

Het amendement-De Schamphelaere wordt met 10 stemmen tegen 5 aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 3 wordt met 10 stemmen bij 5 onthoudingen aangenomen.

Artikelen 4 en 5

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden met 10 stemmen bij 5 onthoudingen aangenomen.

Artikel 6 (nieuw artikel 5, 2°)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt met 10 stemmen bij 5 onthoudingen aangenomen.

In overleg met de verslaggever wordt dit artikel geïntegreerd in artikel 5, waarvan het logischerwijze punt 2° vormt. Hierdoor wordt het ontwerp van decreet hernummerd.

Artikel 7 (nieuw artikel 6)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt met 10 stemmen bij 5 onthoudingen aangenomen.

Artikel 8
(nieuw artikel 7)

De heer Kris Van Dijck vraagt waarom het initiatiefrecht van de VLOR wegvalt. De minister antwoordt dat dat logisch is omdat de VLOR anders als rechter én partij zou optreden.

Het artikel wordt met 10 stemmen bij 5 onthoudingen aangenomen.

Artikel 8bis
(nieuw artikel 8)

Op dit artikel is er een amendement van mevrouw Sonja Van Lindt en de heren Freddy Sarens, René Swinnen, Ludo Sannen en Kris Van Dijck ertoe strekkend in een nieuw artikel 8bis in te schrijven dat de afwijkingsprocedure op dezelfde tijdstippen wordt geëvalueerd als het decreet op de eindtermen (Stuk 685/4).

Het amendement wordt met 13 stemmen bij 2 onthoudingen aangenomen en een nieuw artikel 8bis (nieuw artikel 8) wordt ingevoegd.

Artikel 9

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het wordt met 15 stemmen unaniem aangenomen.

IV. Eindstemming

Het geamendeerde ontwerp van decreet wordt met 10 stemmen bij 5 onthoudingen aangenomen.

De verslaggever,

Gracienne VAN
NIEUWENBORGH

De voorzitter,

Gilbert VANLEENHOVE

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

In het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 wordt een artikel 44bis ingevoegd, dat luidt als volgt :

"Artikel 44bis

§ 1. Een schoolbestuur kan oordelen dat de conform artikel 44 vastgelegde ontwikkelingsdoelen en/of eindtermen onvoldoende ruimte laten voor zijn eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen en/of ermee onverzoenbaar zijn. In dat geval dient het schoolbestuur bij de Vlaamse regering een afwijkingsaanvraag in. Deze aanvraag is slechts ontvankelijk indien precies wordt aangegeven waarom de ontwikkelingsdoelen en/of eindtermen voor zijn eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen onvoldoende ruimte laten en/of waarom ze ermee onverzoenbaar zijn; het schoolbestuur stelt in dezelfde aanvraag vervangende ontwikkelingsdoelen en/of eindtermen voor.

§ 2. De Vlaamse regering beoordeelt of de aanvraag ontvankelijk is en beslist in voorkomend geval of de vervangende ontwikkelingsdoelen en/of eindtermen in hun geheel gelijkwaardig zijn met die welke conform artikel 44 werden vastgelegd en toelaten gelijkwaardige studiebewijzen en diploma's af te leveren.

De gelijkwaardigheid wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria :

1° het respect voor de fundamentele rechten en vrijheden;

2° de vereiste inhoud :

- a) het onderwijsaanbod in de ontwikkelingsdoelen voor het kleuteronderwijs omvat minstens inhouden voor lichamelijke opvoeding, muzische vorming, Nederlands, wereldoriëntatie, wiskundige initiatie;

- b) het onderwijsaanbod in de eindtermen voor het lager onderwijs omvat minstens inhouden voor lichamelijke opvoeding, muzische vorming, Nederlands, wereldoriëntatie, wiskunde, leren leren en sociale ontwikkeling of sociale vaardigheden; het onderwijsaanbod omvat ook inhouden voor het leergebied Frans indien dit in toepassing van artikel 10 van de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs en artikel 7 van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken verplicht is gesteld;

- c) het onderwijsaanbod in de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs, met uitzondering van het type 2 zoals bepaald in artikel 10 van het voormelde decreet basisonderwijs, omvat minstens inhouden voor lichamelijke opvoeding, muzische vorming, Nederlands, wereldoriëntatie, wiskunde, leren leren en sociale ontwikkeling of sociale vaardigheden.

Deze inhouden moeten enkel in hun geheel evenwaardig zijn met de inhouden waarvoor conform artikel 44 ontwikkelingsdoelen en eindtermen werden vastgelegd ;

- 3° de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen slaan op kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes ;
- 4° de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen zijn geformuleerd in termen wat van leerlingen verwacht kan worden;
- 5° de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen zijn zo geformuleerd dat, afhankelijk van het statuut van de eindtermen, nagegaan kan worden in welke mate de leerlingen deze verwerven of de scholen deze nastreven bij de leerlingen;
- 6° aangegeven wordt welke eindtermen leergebiedgebonden, leergebiedoverschrijdend of attitudeaardig zijn.

Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid en van de gelijkwaardigheid, wint de Vlaamse regering het gemotiveerd advies in van de onderwijsinspectie en van een commissie ad hoc.

Voor de samenstelling van deze laatste commissie stelt de Vlaamse regering een lijst op van onafhankelijke deskundigen, na overleg met een gemengde commissie met vertegenwoordigers van de Vlaam-

se Interuniversitaire Raad en de Vlaamse Hogescholenraad. Deze lijst geldt voor een periode van 4 jaar.

Uit voornoemde lijst kiezen de aanvrager en de Vlaamse regering elk één deskundige. Beide deskundigen wijzen binnen 8 dagen in gemeen overleg een derde deskundige aan, die tevens voorzitter van de commissie is. Als er geen consensus bereikt wordt, wijst de regering uit de voornoemde lijst de derde deskundige aan.

De Vlaamse regering bepaalt de verdere regels van deze procedure, met dien verstande dat de aanvrager gehoord wordt.

§ 3. Het schoolbestuur dient uiterlijk op 1 september van het schooljaar voorafgaand aan het schooljaar waarin de ontwikkelingsdoelen/eindtermen zullen gelden, een afwijkingsaanvraag in. De Vlaamse regering beslist uiterlijk op 31 december van het voorafgaande schooljaar over de aanvraag.

De Vlaamse regering legt dit besluit binnen de zes maand ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement. Indien het Vlaams Parlement dit besluit niet bekrachtigt, houdt het op rechtskracht te hebben."

Artikel 3

In de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving wordt in de plaats van artikel 6ter, dat 6quater wordt, een nieuw artikel ingevoegd, dat luidt als volgt :

"Artikel 6ter

§ 1. Een inrichtende macht kan oordelen dat de conform artikel 6bis vastgelegde ontwikkelingsdoelen en/of eindtermen onvoldoende ruimte laten voor haar eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen en/of ermee onverzoenbaar zijn. In dat geval dient de inrichtende macht bij de Vlaamse regering een afwijkingsaanvraag in. Deze aanvraag is slechts ontvankelijk indien precies wordt aangegeven waarom ontwikkelingsdoelen en/of eindtermen voor haar eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen onvoldoende ruimte laten, en/of waarom ze ermee onverzoenbaar zijn; de inrichtende macht stelt in dezelfde aanvraag vervangende ontwikkelingsdoelen en/of eindtermen voor.

§ 2. De Vlaamse regering beoordeelt of de aanvraag ontvankelijk is en beslist, in voorkomend geval, of de vervangende ontwikkelingsdoelen en/of eindtermen in hun geheel gelijkwaardig zijn met die welke conform artikel 6bis werden vastgelegd en toelaten gelijkwaardige studiebewijzen en diploma's af te leveren.

De gelijkwaardigheid wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria :

1° het respect voor de fundamentele rechten en vrijheden;

2° de vereiste inhoud :

het onderwijsaanbod in de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon secundair onderwijs, voor het eerste leerjaar B en het beroepsvoorbereidend leerjaar, en het onderwijsaanbod in de eindtermen voor het gewoon secundair onderwijs omvat minstens inhouden voor de overeenstemmende vakken, vakoverschrijdende gebieden en attitudes.

Deze inhouden moeten enkel in hun geheel evenwaardig zijn met de inhouden waarvoor conform artikel 6bis ontwikkelingsdoelen en eindtermen werden vastgelegd ;

3° de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen slaan op kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes;

4° de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen zijn geformuleerd in termen wat van leerlingen verwacht kan worden;

5° de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen zijn zo geformuleerd dat, afhankelijk van het statuut van de eindtermen, nagegaan kan worden in welke mate de leerlingen deze verwerven of de scholen deze nastreven bij de leerlingen;

6° aangegeven wordt welke eindtermen vakgebonden, vakoverschrijdend of attitudinaal zijn.

De Vlaamse regering wint voor de beoordeling van de ontvankelijkheid en van de gelijkwaardigheid, het gemotiveerd advies in van de onderwijsinspectie en van een commissie ad hoc.

Voor de samenstelling van deze laatste commissie stelt de Vlaamse regering een lijst op van onafhankelijke deskundigen, na overleg met een gemengde commissie met vertegenwoordigers van de Vlaam-

se Interuniversitaire Raad en de Vlaamse Hogescholenraad. Deze lijst geldt voor een periode van 4 jaar.

Uit voornoemde lijst kiezen de aanvrager en de Vlaamse regering elk één deskundige. Beide deskundigen wijzen binnen 8 dagen in gemeen overleg een derde deskundige aan, die tevens voorzitter van commissie is. Als er geen consensus bereikt wordt, wijst de regering uit de voornoemde lijst de derde deskundige aan.

De Vlaamse regering bepaalt de verdere regels van deze procedure, met dien verstande dat de aanvrager gehoord wordt.

§ 3. De inrichtende macht dient uiterlijk op 1 september van het schooljaar voorafgaand aan het schooljaar waarin de ontwikkelingsdoelen/eindtermen zullen gelden, een afwijkingsaanvraag in. De Vlaamse regering beslist uiterlijk op 31 december van het voorafgaande schooljaar over de aanvraag.

De Vlaamse regering legt dit besluit binnen de zes maand ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement. Indien het Vlaams Parlement dit besluit niet bekrachtigt, houdt het op rechtskracht te hebben.

§ 4. In afwijking van het bepaalde in § 1, laatste zin en in § 3, kan de inrichtende macht voor het schooljaar 1997-1998 tot uiterlijk 1 september 1997 een afwijkingsaanvraag indienen waarbij de inrichtende macht precies aangeeft waarom de conform artikel 6bis vastgelegde ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor haar eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen onvoldoende ruimte laten en/of waarom ze ermee onverzoenbaar zijn. De Vlaamse regering beslist uiterlijk op 1 oktober 1997 over de ontvankelijkheid van de aanvraag. Indien de Vlaamse regering oordeelt dat de aanvraag tot afwijking ontvankelijk is, dan stelt de inrichtende macht uiterlijk op 30 november 1997 vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor. Wanneer de inrichtende macht het voorstel van vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen heeft ingediend, wordt men van rechtswege geacht voor het schooljaar 1997-1998 te voldoen aan de vereiste van artikel 2 van het besluit van de Vlaamse regering van 20 juni 1996 tot bepaling van de eindtermen en de ontwikkelingsdoelen van de eerste graad van het gewoon secundair onderwijs, zoals bekrachtigd door het decreet van 24 juli 1996.

De Vlaamse regering beslist uiterlijk op 1 maart 1998 over de gelijkwaardigheid van de vervangen-

de ontwikkelingsdoelen en eindtermen met die welke conform artikel 6bis werden vastgelegd.

De Vlaamse regering legt dit besluit binnen de zes maand ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement. Indien het Vlaams Parlement dit besluit niet bekrachtigt, houdt het op rechtskracht te hebben."

Artikel 4

Aan artikel 44, § 1, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt :

"In afwijking van vorige leden, is de Vlaamse regering niet gebonden door het advies van de Vlaamse Onderwijsraad, als dit advies geen drievierde meerderheid van de uitgebrachte stemmen, onthoudingen inbegrepen, heeft gehaald."

Artikel 5

In artikel 6bis van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in § 1 wordt tussen het eerste en tweede lid het volgende lid ingevoegd :

"In afwijking van het vorige lid, is de Vlaamse regering niet gebonden door het advies van de Vlaamse Onderwijsraad, als dit advies geen drievierde meerderheid van de uitgebrachte stemmen, onthoudingen inbegrepen, heeft gehaald.";

2° In § 2, zesde lid, worden de woorden "Deze specifieke eindtermen dienen niet door het Vlaams Parlement te worden bekrachtigd" geschrapt.

3° in § 2 wordt tussen het zesde en het zevende lid het volgende lid ingevoegd :

"In afwijking van het vorige lid, is de Vlaamse regering niet gebonden door het advies van de Vlaamse Onderwijsraad, als dit advies geen drievierde meerderheid van de uitgebrachte stemmen, onthoudingen inbegrepen, heeft gehaald."

Artikel 6

§ 1. In de artikelen 45, § 1, en 46 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 wordt tussen de woorden "door de regering opgelegde" en "ontwikkelingsdoelen", de woorden " of gelijkwaardig verklaarde" ingevoegd.

§ 2. In artikel 6ter, eerste lid, van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, dat nu 6quater wordt, wordt tussen de woorden " vermeld in artikel 6, 6bis" en de woorden "24, § 2, 1°, 2°, 3°, 4°, 6°, 7°, 8°, 9° en 10" het woord " 6ter" ingevoegd.

Artikel 7

Aan artikel 156, § 1, van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt :

"In afwijking van het bepaalde in het eerste lid, kan de Vlaamse Onderwijsraad niet op eigen initiatief advies uitbrengen over afwijkingsaanvragen, ingediend bij de Vlaamse regering op grond van artikel 6ter van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving of op grond van artikel 44bis van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997.".

Artikel 8

De in dit decreet bepaalde afwijkingsprocedures worden geëvalueerd op dezelfde tijdstippen zoals bepaald voor de evaluatie van de ontwikkelingsdoelen en eindtermen, overeenkomstig artikel 5 van het besluit van de Vlaamse regering van 27 mei 1997 tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen van het gewoon basisonderwijs.

Artikel 9

Dit decreet treedt in werking op 1 september 1997.
